

Megkezdtek a newyorki Kossuth-szobor felállítási munkálatait.

Horvay János, a szobor alkotója Newyorkba érkezett és nyilatkozott a Kossuth-szoborról.

(Az Aradi Közlöny newyorki levelezőjétől.) A Kossuth-szobor március 15-iki leleplezési ünnepére nagy bizalommal folynak Newyorkban az előkészületek. A szobor a Westfálán megérkezett s már az alapzatot építő Dodds-cégnél van.

Horvay János, a newyorki Kossuth-szobor alkotója, az Olympic fedélzetén már megérkezett Newyorkba és személyes ellenőrzés alá vette a szobor felállításának munkálatait. A szobor talapzatának kövei mind együtt vannak. Két hét leforgása alatt a munka el is készül és az emlékmű bedeszkázva fogja várni a március 15-ét. Horvay János lelkesedéssel telve érkezett. Fantáziáját megkapta és meghódította ennek a roppant városnak monumentalitása.

— Büszke vagyok arra, — mondja Horvay — hogy én csinálhattam meg ennek a csodálatos világnak Kossuth Lajos szobrát. Mint az Amerikát járt szónokot igyekeztem elképzelni benne, mert tudom, hogy Kossuth mint a szabadságeszmék halhatatlan harcosa él az amerikai köztudatban. Beszél és balkezével a szívéhez kap, mintegy kiönteni akarva az eszmék és igazságok forró nagy tömegét, ami a szívében lakik. Szónoklatának hatása alatt a szobor előtt álló fiatal magyar zászlót ragad, míg apja áldva küldi a csatába. Kossuthot abban a ruhában ábrázoltam, amelyet saját maga tervezett amerikai útja számára és oldalán annak a kardnak a másolata van, amelyet az amerikai nemzet ajándékozott Kossuthnak Washington örökéből és amelyet ma a magyar Nemzeti Múzeumban őriznek.

— A hely, melyet a Kossuth-szobor számára Newyork városa adott, nagyon szép. Nem tudom, ki nevezte el a Hudson amerikai Dunának. Nagyon érdekes ez a hasonlat. Kossuth Lajos szobra az amerikai Duna partján... nem lehet ennél szebb, gyönyörűbb propagandát elképzelni sem.

A leleplezési ünnepségek programja nagyjában már össze van állítva. Március 13-án,

rajta hagynám. Körülültetném fenyőfával.

Azután megint mentek szóltanul egymás mellett. Egy fél kilométernyire volt a „köhid”. Az volt a mindennapi séta vége. Ott leültek egy kis időre, de aztán megint csak mentek tovább, nyugtalanul. Kimentek egészen a vályogvető cigányokig. A cigányoknak volt egy kis tégláégetőjük is, melyben óriási lángokkal lobogott a tűz. Megálltak a tűz előtt. Mind a ketten bámultak bele, még mindig némán, az öreg ur még mindig könnyes szemekkel, a fiatal leány összeszorított szájjal nézett bele a tűzbe. A kérdőjel a tűzben mint hogyha még nagyobbak és feketébbnek látszott volna.

Az öreg ur egyszer csak odafordul a lányhoz és szelid hangon azt mondja:

— Holnap elmegy. Nem tudunk visszatartani. Hát ha már csakugyan meg kell ennek történni, akkor csak egyet szeretnék neked mondani. Azt, hogy ha valaha az én tisztességes nevemre szégyent hoznál, akkor — itt nagyon küzdött a könnyeivel — akkor... ne gyere többet haza. Értetted?

És a kezét nyújtotta.

A lány megfogta a kezét és erősen megrázta. Mint egyik uriember keze a másikat. Nagyon komolyan felnézett rá és csak annyit mondott:

— Értettem.

Ezzel már indultak is visszafelé. A két kék szemben úgy csillogott a könnycsepp, mint a gyémánt. A szél még erősebben süvített a vereckei szoros felől, a két hallgatag ember még jobban összhuzta magát és lehorgasztott fejjel igyekezett hazafelé. A beregszászi templomban hetet harangoztak. A lány egy pillanatra megint megállott a kereszt előtt. Gondolkozott. Mire hazaértek, sötét este lett.

Ez volt minden, amivel másnap elindultam a nagy, fekete kérdőjel felé. Ez volt a talizmánom. Egy kézzszorítás: a nagyszerű apámnak egy becsületes kézzszorítása.

Mikor a vonat másnap kint zakatolt a szántó földeken, egy pillanatra még láttam a kis tégláégetőt.

amikor a Majestic a Kossuth-zarándokokkal befut, a Macom nevű városi gőzösen polgármesteri bizottság megy a zarándokok elé. A bizottságot valószínűleg Grover Whalen helyettes polgármester vezeti. Egyidejűleg a Kossuth-szoborbizottság is kivonul egy másik gőzösen és zeneszóval, zászlók alatt fogja fogadni a vendégeket.

Március 14-ére felvonulás van tervbe véve a Battery Placetól a City Hallig. Kossuth Lajos történelmi emlékü 1851-iki bevonulásának pandanja lesz ez a díszmenet. A City Hallnál Walker polgármester fogja hivatalosan fogadni a vendégeket.

Március 15-én lesz a leleplezés a Riverside Driveon a 112. és 113. ucca között a kor mányzó, a város és a szomszédos államok hatóságainak és a vidéki zarándokküldöttségek

Titulescu Párisból válaszol Vaidának.

A külügyminiszter holnap vagy holnapután találkozik Stresemannal.

(Az Aradi Közlöny párisi tudósítójának távirata.) Titulescu tegnap este San-Remóba utazott. A külügyminiszter, aki márciusban Londont, Berlint, Prágát és Belgrádot is meg fogja látogatni, holnap, vagy holnapután találkozik Stresemannal. — Titulescu közvetlenül san-remói elutazása előtt tudomást szerezve Vaidának a kisantant kollektív jegyzéke ügyében a parlamenthez beterjesztett interpellációjáról a következőket jelenti ki: Sajnálom, hogy távol lévén az országból, nem válaszolhattam személyesen, mint külügyminiszter Vaida interpellációjára. Most írásban válaszolok, kijelentve, hogy nem lehet beszélni arról, mintha a kisantant kebelében a gépfegyvercsempészes ügyében nem volna meg a szükséges egység. A jegyzék szövegét Benes fogalmazta és én azt január 18-án kaptam meg, egy nap múlva, vagyis január 19-én már teljes egészében aprobáltam s erről értesítettem Benest. A román jegyzéket szóról-szóra Benes fogalmazta meg, a Népszövetség szabályainak és a békeszerződések határozmányainak alapján. Az interpelláció másik részében Vaida a román-olasz barátság és a magyar probléma kapcsán olyan kijelentéseket tulajdonított nekem, amelyeket én soha nem tettem. A külföldi újságíróknak adott nyilat-

kozatomban kijelenttem, hogy nem lehet semmiféle inkompatibilitás a román-olasz barátság és más kapcsolatok között a barátsági egyezmény keretében. A barátságok nem külpolitikai kérdések. Románia mindig a legszorosabb egyetértésben és szolidaritásban kíván működni nagy szövetségeseivel: Olaszországgal, Angliával és Franciaországgal, másrészt a kisantanttal s Lengyelországgal, mert mindezek a baráti szövetségek a békét követik a szerződések keretében. Nekem úgy tetszik, hogyha bizonyos, ezzel ellentétes érdekek időről-időre végzetesen jelentkeznek, ezekkel szembeszálljak, de csak azért, hogy mindezeket a barátsági szövetségeseiket egymás mellé hozzuk a közös, fontos érdekek nyilvánvaló felismerése alapján és így a múltó ellentételt emez érdekek megvilágításában elsimítanánk és elintéztést nyerjenek. Örömmel konstatoálom, hogy Vaida őszinte román-olasz barátságot kíván de ezt az eszmét nem szolgálja azzal a gyanúsítással és állítással, hogy itt titkos elemek is közreműködnek. Ezen ellenkezőleg, semmiféle titkos elem nincs ebben a kérdésben, amelynek csak egyetlen érdeke van: fejleszteni a világosságot és követelni a békét más, bármilyen barátság feláldozása nélkül.

Jön!

APOLLO.

A szent hazugság

Mindszenhy Mária — Ottó Gebühr

Uj igazgató az aradi Egyesült Bank élén.

Az aradi cégbíróság bejegyezte a bank felszámoló bizottságát. — Kedden lesz döntés Eles Géza dr. szabadlábra helyezése ügyében.

(Arad, február 16.) Az aradi törvényszék céghivatala ma az Egyesült Bank R.-T. bukása folytán a cég vezetésében a következő változást jegyezte be: „Egyesült Bank R.-T. Arad felszámolás alatt.” A felszámoló bizottság tagjai — akik közül ketten együttesen jegyzik a céget — Romanescu Grigorie, Kepes Elek, Günzer Mór, Eles Simon, dr. Olariu Demeter és Kandler Ernő. Ezzel a ténykedéssel az Egyesült Bank likvidáló-bizottságának összeállítását hivatalosan is jóvá hagyta az aradi törvényszék cégbírósága és ezzel a felszámoló működése visszamenőleg is jogszerűnti lett. A likvidáló-bizottság a vizsgálati fogságban levő Karton Aladár vezérigazgató helyette Romanescu Grigorie, az aradi Banca Judetului igazgatóját delegálta, aki már át is vette az Egyesült Bank ügyeinek vezetését. A bank vasárnapi rendkívüli közgyűlésén a likvidáló-bizottság beszámol eddigi működéséről és részletesen ismertetni fogja a helyzetet a betétesek és részvényesek előtt.

Ezzel a fordulattal valószínűleg megszűnik a betétesek aggodalma, akiknek nagyrésze — mint az körükben erősen észlelhető — nemcsak hogy szimpátiát, de szánalmat éreznek a letartóztatott igazgatókkal szemben, akiknek ártatlanságáról meg vannak győződve. Ebben a meggyőződésükben különösen megerősítette őket az a körülmény, hogy a feljelentések egyik áldozata, Eles Géza dr., akiről igazán senki sem állíthatja, hogy esetleges bűnös manipulációkhoz nyújtott volna bármiféle segédkezet is. Fischer Jenő dr. különben védené, Eles Géza dr. szabadlábra helyezése érdekében mára már elkészítette fel-folyamodását a timisoarai (temesvári) táblához, amely — ha az ügyészség az iratokat idejében átküldi — már a keddi tanácsülésen dönt az alaptalanul meghurcolt elnökgazgató további sorsa felől, aki az aradi ügyészségi fogház egy elsőemeleti cellájában, ártatlansága tudatában nyugodtan várja a fejleményeket.

Kommunizmusval vádolják a nemzeti-parasztpártot.

Az igazságügyminiszter súlyos támadása: — Vihar a szociálistákkal való együttműködés körül. — Enyhítik a besszarábiai ostromállapotot. — Duca belügyminiszter nyilatkozata az olteancal kettős halálról.

(Az Aradi Közlöny bucaresti tudósítójának távirata.) Ma délután minisztertanács volt, amely elhatározta, hogy az anyakönyvi okmányokról szóló javaslatot ma terjesztik a szenátus elé, míg a kamara elé a gabona standárdirózsáról szóló javaslat kerül. Kimendülték, hogy a tagosítási mérnököt az igazságügyi minisztertanács a munkaügyi minisztertanáchoz helyezik át. Lupu miniszter betértesztette a munka szabályozásáról szóló törvényjavaslatot. A minisztertanács felhatalmazta a népbankokat, hogy 70 millió lej értékben gabonát vásároljanak az inséges vidékeknek. Argetolanu földművelésügyi miniszter kérte, hogy a Bánságban ezvénstól távoleső telepes községek külön kedvezményben részesüljenek és kisebb községi illetékeket fizessenek, mint a többi lakosok. Dimitriu a CFR. anyagellátásáról referált, majd indítványozta, hogy a Máramarosból Magyarország és Csehszlovákiának szánt faszállítmányokat 30 százalékos tarifakedvezményben részesíték. Lapedatu kérte, hogy az új büntető-törvénykönyv megfelelő büntetésekkel tartalmazzon a pornografikus nyomtatványok terjesztői ellen. A belügyminiszteriumban ma Duca belügyminiszter elnökléte alatt értekezlet volt, amelyen elhatározták, hogy a besszarábiai ostromállapotot bizonyos rendszabályok visszavonásával enyhíteni fogják.

A megvádolt nemzeti-parasztpárt

A kamara ma délutáni ülésén Costachescu tiltakozik az ellen, hogy a jasi-i liberális népgyűlésre a CFR. ingyen szállította a berendelt halgatóságot. Duca belügyminiszter az állítást valótlannak mondja és kijelenti, hogy mindenki megváltotta a legyét.

Ioanutescu tiltakozik az ellen, hogy a kormány a nemzeti-parasztpártot a szociálistákkal való kollaborációja miatt a kommunizmus vádjával akarja diszkreditálni. Felszólítja a kormányt, bizonyítsa be a kommunizmusval való kapcsolat lelkiismeretellen vádját. Mircea Djuvara szerint a Besszarábia ügyében kiküldött orosz bizottság kijelentette, hogy bizik a nemzeti-parasztpárt barátságában. Junian tiltakozik ilyen felelőtlen állítások ellen. Lupu hangsúlyozza, hogy mindaddig, amíg ő a parasztpártban volt, sem ő, sem annak többi tagjai semmiféle összeköttetésben nem állottak a szovjettel. Djuvara kijelenti, hogy nem állította, mintha az összeköttetés valóban meglenne, hanem csak rá akart mutatni arra, hogy a szovjetek a nemzeti-parasztpártot természetes szövetségésüknek tekintik.

Duca válasza Mirto interpellációjára.

Elnök felolvassa a Montiorul Oficial igazgatóságának a levelét, amely szerint az elmaradt parlamenti tudósításokat február 19-ig pótolják és azután naponta rendszeresen adják közölni. Ezután bejelenti, hogy Dobrescu Aurel nemzeti-parasztpárti képviselő mentelmi jogának felüggesztését kérte a fogarasi törvényszék. Az ügyet áttették a mentelmi bizottsághoz. Áttérve a naprendre, Duca belügyminiszter válasza Mirto parasztpárti néhány nappal ezelőtt betértesztelt interpellációjára az olteancal gyilkosság ügyében. A büntető törvényszék iratival bizonyította, hogy szó sem volt orlikai gyilkosságról, hanem közönséges bűntényről, a bűnösök elleneszenben használták fegyverüket. Kéri a nemzeti-parasztpártot legyen körültekintőbb, mert így csak saját magát diszkreditálja alaptalan vádakkal, amelyeket gyűlöletből még az ő személye ellen is hangoztattak. Politikai kárrierje alatt soha sem fordult elő gyilkosság. Az ország összes nagy politikusaik ugyan-

ilyen vádakkal illette már az ellenzék és ezért elkészült arra, hogy valahányszor két részeg embert megsebesítenek vagy megölnek, a kormány és a belügyminiszter lesz a bűnös. Mirto nincs megelégedve a belügyminiszter válaszával.

Az igazságügyminiszter támadása a nemzeti-parasztpárt ellen.

A szenátus ülésén Raducanu tiltakozik az

Felmentéssel végződött a pesti jezsuita hitvita.

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójának távirata.) Ismeretes, hogy Polonyi Dezső dr. egyik védőbeszédében kijelentette, hogy a jezsuiták jelszava az, hogy a cél szentesíti az eszközt. Emiatt az egyik egyházi lapban Czapik Gyula dr. apát

ellen, hogy a nemzeti-parasztpártot Moszkvával való kapcsolatukkal vádolják, felszólítja a rágalmozókat, hogy álljanak elő konkrét vádakkal és ne gyanúsítsanak. Stelian Popescu kijelenti, hogy nem hazug állításokról van szó, hanem konkrét tényekről.

Raducanu: Bizonyítékokat kérünk!

Stelian Popescu: Amikor önök összeállottak a szociálista párttal, tudniuk kellett volna, hogy ez a párt Moszkva kezéből működik.

Raducanu: Önök sokkal inkább kommunisták, mint mi. Az igazságügyminiszternek meg kellene tanulnia, hogy mi a különbség a szocializmus és kommunizmus között.

Ezután a szenátus megszavazza az anyakönyvi okiratokról szóló törvényjavaslatot, majd Raducanu ismételtén tiltakozik a kommunizmus vádjá ellen.

heves támadást intézett Polonyi dr. ellen, aki erre beperelte a lapot, illetve a cikk szerzőjét. Ma hirdette ki a bíróság az ügyben az ítéletet és felmentette a vádlott Czapik atyát. Vámbéry Rusztem, Polonyi dr. képviselője megfélemezte az ítéletet.

MACISTE

MACISTE

MACISTE

mint a HEGYEK URA mutatkozik be vasárnap az Úránia-ban.

Szétfoslott egy „világszenzáció” párnapos legendája.

Kultsár András új filozófiáját dilettáns munkának mondják a szaktudósok. — Mese a szamosujvári volt főkapitány Nobeldij-jelöltségéről.

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójának távirata.) Hat évvel ezelőtt Todorán szamosujvári kereskedő bizományában, E. Precup cenzurájával vékony, alig százoldalas könyv jelent meg „Új gondolatok régi titkokról” címmel. A cím alatt még Bólyai halhatatlan munkájának a címe is olvasható volt: *Tenta men*. A könyv 48 szakaszba foglalva, új, sajátos filozófiát rendszert tárgyalt. A szerzője is érdekes ember volt: Diószádi-Kultsár András, Szamosujvár volt rendőrfőkapitánya. — Kultsár is végigjárta az erdélyi magyar tisztviselők tövises kálváriáját. Elbocsátották állásából. A felesége tanító volt, de őt is elküldték. Kultsár mindenfélével megpróbálkozott, hogy megéhesen. Sertéskereskedőnek is felcsapott, de ez a vállalkozása is balul ütött ki. Kultsár azonban törhetetlenül tovább küzdött és dolgozott. Szamosujváron azt emlegették róla, hogy Ady Endre iskolatársa volt, éveken át ült egy padban a nagy magyar poétával, aki haláláig szeretettel tagaszkodott hozzá. Kevesen tudtak még Szamosujváron is Kultsár filozófiái könyvének a megjelenéséről. Január közepétől azonban egész Erdély felügyelt egy szenzációs híradásra, amely szerint Kultsár András könyvét mint korszakalkotó fölfedezést ismerték fel Budapesten a legkitűnőbb filozófusok és matematikusok, köztük Fejér Lipót és Pauler Akos. A hír úgy tudta, hogy az Akadémia is foglalkozott az új magyar Tenta-mennek, amelynek szerzőjét, Kultsár Andrást Bergsonnal szemben felterjeszti a Nobel-díjra. Az erdélyi magyarság valamennyi lapja örömmel közölte a hírt. Terjedelmes cikkeken számoltak be a valóban páratlanul látszó eseményről, amelyet természetesen a magyar tehetség, a magyar őserő egyik diadalának hirdettek.

Bajos volna kikutatni, hogy milyen uton került az első hír az erdélyi lapokba. Mindenestre tény, hogy Kultsár András könyvecskéje a Nobel-díj glóriájától besugározva került az érdeklődés homlokterébe. Fájdalmas dolog széptépelni ezt a gyönyörű álmot, mert mindig fölemelhen hat egy nagy tehetség váratlan kibontakozása. Kultsár András feltűnését is ilyenek látták, ilyenek álmodták az első pillanatok hevületében lelkes emberek. Utánajártunk Kultsár András Tenta-men-ügyének. Megtud-

tuk, hogy az Akadémia még csak nem is foglalkozhatott Kultsár András könyvével, új filozófiái rendszerével, annál kevésbé terjesztette fel a Nobel-díjra. Ráakadtunk azonban az Akadémia szerepeltetésének a nyitására. Pauler Akos, a filozófia tanára a Pázmány Péter-egye-temen, akire mint Kultsár felfedezőjére hivatkoznak az erdélyi lapok, így nyilatkozott nekünk a „Kantot összetörő új Tenta-menről”:

— Kultsár András, akit én igen jól ismerem, csakugyan többször fölkeresett, hogy előadja nekem filozófiái rendszerét. A könyvét is elolvastam. Kitértem a komoly kritika alól, helyette azt ajánlottam Kultsárnak, hogy nyugsza be könyvét a Tudományos Akadémiának, majd az elbírálja. Természetesen soha, még csak gondolata sem vetődött fel annak, hogy Kultsár Andrást Bergsonnal szemben a Nobel-díjra ajánlja az Akadémia. Kultsár ugyanis dilettáns filozófus, aki még az alapfogalmakat is fölcsereéli. Könyve is ilyen dilettáns munka. Filozófiái rendszerébe nem mélyedtem el, de az bajos is volna.

Kultsár András Korniss Gyula egyetemi tanárnak is átvujtotta új filozófiái rendszerét tárgyaló vékony füzetecskéjét. Korniss professzor, aki újabban a középiskolák ügyeit intézi a kultuszminisztériumban, így nyilatkozott nekünk róla:

— Kultsár András legalább tiszter fölkeresett engem új filozófiái rendszerével. De semmi lényegeset és említésreméltót nem találtam benne. A könyvét is elolvastam. Hígyje el uram — mondta majdnem védekezve Korniss tanár — hogy boldogok volnánk, ha egy nagy magyar tehetséget fedezhetnénk fel. Ebben az esetben azonban szó sem lehet erről. Az akadémiai ajánlás híre is tévedésen alapszik.

— A szentesi földgázát amerikai pénzcsoporthoz veszi kezébe. Szentesről jelentik: Herzog bécsi megyetemi tanár levelet intézett Négvessy Elekhez, Szentes polgármesteréhez és közölte, hogy kutatásai szerint a szentesi földgáz úgy mennyiség, mint petroliumtartalom tekintetében jobb, mint a horoszlói. Bejelentette, hogy tárgyalásokat folytat amerikai pénzcsoporthoz a földgáz kihasználásáról. A tanács a napokban határoz az ügyben.

— Nagy részvétet keltett Asquith halála. Londonból jelentik: Nagy részvétet keltett lord Asquith, a kiváló angol politikus halála. A lapok nagy cikkeiben méltatják az elhunyt érdemeit. Özvegységének címére számos részvét levél és távirat érkezett, többek között az angol királyé, a belga királyi páré, Doumergue elnöké, Briandé, kívülük számos más politikai nagyság nyilvánított részvétet. Baldwin ma parentálta el az alsóházban az elhunytat, akit végrendeletéhez képest nem a westminsteri apátságban, hanem családi sírboltjában temének el. Címét a háborúban elesett fiának, Asquith Raymóndnak a tízenkét éves fia öröklé.

— Lezuhant amerikai utasrepülőgép. Miami-ból jelentik: A „Cuba” amerikai repülőgépet a floridai partok közelében, 60 méter magasságból lezuhant a tengerbe, 19 utast megmentettek, a gép azonban odaveszett. A balesetnek egy súlyos sebesültje van.

— Rendőri hírek. Koncsek Alajos aradi lakos felleletést tett a rendőrségen, hogy Csejka Radnel (Radnai-ut) 34. számú házában lévő lakásába betörtek és több ezer lej értékű lisztet, élelmiszert és házi felszereléseket loptak el. A rendőrség megindította a nyomozást. — Mariah Péterné, Strada Lahovari (Trombita-heca) 25. számú ház lakója, felleletést tett vejé, Tichl András ellen, aki őt súlyosan bántalmazta. A rendőrség megindította az eljárást.

— Kivégzés lesz Magyarországon. Székeshérvárról jelentik: Holnap akasztják fel Steirer János molnárlegényt, aki néhány évvel ezelőtt Dunaadonyban meggyilkolta és kirabolta Küller korcsmárosot és feleségét. A rablógyilkosság elkövetése alkalmával a cselédleányt is súlyosan megsebesítette és a leány később eszméletre térve, leleplezte a molnárlegényt, akit elfogtak. A bíróság minden fórumon halálraítélte és a kormányzó most elutasította a kegyelmi kérvényt.

— Nagy érdeklődés előzi meg Mehedinteanu bucuresti-i újságíró előadását, amelyet Panait Istratiról, a világhírű román íróról szombaton este 8 órai kezdettel tart a Munkás Otthonban.

Járvhatatlan utak Arad megyében.

Nyílt levél Georgescu János megyei prefektushoz. (Arad, február 16.) Arad megye közönsége — úgy látszik — felbuzdulva azon a jóakaraton, amelyet Georgescu János prefektus a megye javára folytat, egymásután hozza a prefektus tudomására azokat a sérelmeket, amelyek orvoslásra várnak. A mai posta levelet hozott hozzánk, amelyet Arad megye egyik adózó polgára Georgescu prefektushoz adresszál, s ebben szintén egy régi sérelmet hoz a prefektus tudomására. A levelet itt adjuk:
Nyílt levél Georgescu János prefektus urhoz. Méltóságos Uram! Nincs szerencsém Önt személyesen ismerni, nem is akarom magam feltüntetni a közös sérelmek szószóliójává, így csak ismeretelenül, ezúton szeretném szíves figyelmét a következőkre felhívni:
Ha lesz Önnek Prefektus Ur mostanában egyszer vagy egy szabad óra ideje, tisztelettel kérem, álljon autójába és haladjon el Zadarlac községig, esetleg tovább, egész Aradvármegye déli határáig. Amennyire én Önt eddigi prefektusi tevékenése után meg tudom képzelni, olyan embernek tartom, aki nemcsak néz, hanem lát is és ahol bajt, sürgős tennivalót lát, ott erővel és alaposággal cselekszik is. Még vagyok ezért győződve Prefektus Ur, ha ezt a rövid 8—10 kilométeres utat megteszi, meg fogja látni azt, ami engem arra indít, hogy e sorokat Önhöz intézzem.
Ez az út, Prefektus Ur, ezégyene a vármegyének és sérelme minden adófizetőnké. Ezenként százezreket hányunk bele ebbe az utba, és, oél és eredmény nélkül — amint Ön erről, ha ezt az utat megteszi — meg fog győződni. Most, pedig az általam megfagyott és kemény, mégis leterelődik az egész forgalom a 8—10 méteres utastről az út melletti mezőre. Képzeli el azonban Prefektus Ur, mi lesz akkor, ha a tartósan enyhe idő beálltával, egy 3—4 napos eső után teljesen felpuhul, felázik az általam és az út mellett; mező ut is járhatatlanná lesz. Ez az út egy igen forgalmas és fontos megyei út, amely a háboru előtt elsőrendű állapotban volt. A háboru

alatt erősen igénybe vették és a visszavonuló német keletőrség azután 1918-ban teljesen felrakozta. Ha itt sürgősen alapos ujjaépítés nem jön, pár év múlva ez az út ősszel és tavasszal, még az ökörfogatok számára is járhatatlan lesz. Tisztelettel kérem Prefektus Urat, győződjék meg mindezekről személyesen és intézkedjék az út alá-

Szenzációs fordulat a steglitzzi diákpörben.

Az ügyesség eljött a vádat Krantz Pál ellen, s ozzal megszűnik az egész pör.

(Az Aradi Közlöny berlini tudósításának távirata.) A Krantz-per tárgyalása a közönség osztadai és feszült érdeklődése mellett folyik tovább. Mint ma már beszámoltunk, dr. Frey védő tegnap összetűzött a bírósággal és lemondott tiszteréről. Az esküdttársaság ma helyébe dr. Schultz Artúr ügyvédet delegálta hivatalból. Az új ügyvéd kijelentette, hogy vállalja ugyan a perbe de a vádlott érdekében jobbnak találja ha dr. Frey látná el Krantz Pál védelmét. Az elnök azonban visszautasítóan nyilatkozott, mire dr. Schultz időt kért a bíróságtól arra, hogy a pett tanulmányozhassa. Az elnök eleget tett a kérelemnek.

Az egész Krantz-pört különben valószínűleg hamarosan teljesen megszüntetik; mert Krantz tegnap este szüleinek lakásán súlyos idegromamokat kapott és kórházba kellett szállítani. Az orvos megállapította, hogy Krantz olyan súlyos testi és lelki elváltozásokon ment keresztül, amelyek mellett nem is lett volna

„Csillogó drága-kavicsok így indulnak világ-hóaitó útra.”

Látogatás az amsterdami gyémánttőzsdén. — Hogyan lehet valaki gyémántkereskedő.

(Az Aradi Közlöny alkalmi amsterdami levelezőjétől.) Az amsterdami gyémánttőzsdé, a „Beurs voor den Diamanthandel” aránylag rövid karriert futott még, míg jelenlegi szállására, a weesperpleini kávéház — tőzsdetárába eljutott. Kezdetben volt a kávéházak hára a gyémánttőzsdéért, mint Pesten az infláció alatt, a szabadságtéri szomszédvárak küzdelme a valuta- és exotapiacért. Gyémánttőzsdék és ellentőzsdék kerestek reklám útján közönséget a hetvenes években Amsterdamban a „Het Veesje” épületben, a „goleonda”-házban, míg 1881-ben a „Centrale Diamanthandelsbond”, előbb a „Casino”-ban, később az „Adamas” épületben alapított gyémánttőzsdét. Volt konkurens tőzsdé a „Café Rembrandt”-ban is, ezt azonban nagy bottány után lezárták. Van Gelder, Zwalf, Benavente, Lam és Zwaluw vettek a gyémántkereskedelmet a helyes útra, a mikor az általuk alapított bizottság a „Geelwink” épületébe helyezte át a tőzsdét.
Ezek a tőzsdék napi 0.10—1 forintos tagsági díjakkal és néhány százforintos tőkével igyekeztek prosperálni. A „Geelwink” tagjaival együtt most már 1900. első éveinek vezetői vitték át a gyémánttőzsdét a jelenlegi weesperpleini ötemelésű üzletház épületébe, ahol Hillesum igazgató fogadta alkalmi tudósítónkat, aki így számol be:

Nagy tisztelettel viseltetem mindig az értékálló dolgok iránt. Ez a tiszteletem azonban erősen csökkent az amsterdami gyémánttőzsdén, ahol tőzsdé helyett kávéházat találtam. Félémeleten van ez a kávéház, kétoldalt hatalmas üvegablakokkal. Akkorra a terasz, mint a pesti értékpia. A dohányfüst olyan vastag, hogy gyémánttal is alig lehet vágni. A nagyteremben hosszú asztal mellett, nagyítóval a szemükön ülnek, kalapban nagyrészt a tőzsdetagok. A járkálás, csoszogás szakadatlan tart, ez azonban senkit sem zavart. Megszórták. Reggel 9-től délután 3—4-ig ülnek itt, a míg csak világság van. Folyton érkezők az új bortáska-harmonikák és kis fehér papírcsomagokból előkerülnek húsásával, harnaccával a gyémántok. Így papíron alig hatnak, pedig néha egy bortáskában 100—200 ezer hollandi forint is meghúzódik. A gyémántok szép nyugodtan beszélgetnek, alig látal egy mozdulatot, amikor egy rakás követ és egy magas összegre szóló csekket vagy bankkötetet kicserélnek. Itt kurzus nincsen. Csak a gyémánttörmelékre, a „Boort”-ra, a legkisebb

darabokra állapotának meg árfolyamát. Amsterdamban jelenleg a legnagyobb gyémántpia. bár Antwerpen, amely háboru alatt elvesztette jelentőségét és piaca áttelepült Amsterdamba, erősödik, mert Belgyimban elősőbb a termelés és az ottani közönség jobban vannak foglalkoztatva. A gyémántbiztosítás viszont angol kézben van, főleg az Eagle Star-nál és a Lloyds-nál. A gyémántanyag ugyanis a londoni, közvetlen Délafrikával dolgozó „Rohsyndicat”-tól kerül Amsterdamba szortírozva, a nagy feldolgozó és kereskedő cégek által. Ezek azután az árú egy részét az amsterdami tőzsdé közvetítésével adják tovább.

A levélhez kommentár alig kell. Georgescu János prefektust ismerjük és a hathatós intézkedés bizonyára nem fog sokáig várni magára.

Szabad a tárgyaláson résztvennie. Kérdéses, hogy a következő tárgyaláson egyáltalán résztvehet-e. Nagyon valószínű azonban az, hogy az ügyesség a legközelebbi tárgyaláson teljesen eljött a vádat Krantz Pál ellen. Miután az eddigi tanulmányozások be igazolták, hogy előre megfontolt gyilkosságról szó sem lehet, jogász körökben biztosra veszik, hogy ítéleltibzatalta már nem kerül sor és az államügyesség eljött teljesen a vádat s így a pör megszűnik.

Krantz és Scheller Hilda körül valóságos reklámhadjárat folyik. Nagy szenzációt keltett az a hír, hogy egy berlini filmgyár ajánlatot tett nekik együttes szereplésre. Egy hamburgi színházgató mindkettőt a Steglitzi dráma című szkeccsben személyesen fel akarja léptetni és horribilis honoráriumokat ígér nekik. Egy berlini író pedig rövidesen színdarabhozza a német fővárosban a steglitzzi pöröt írt tragédiáját.

darabokra állapotának meg árfolyamát. Amsterdamban jelenleg a legnagyobb gyémántpia. bár Antwerpen, amely háboru alatt elvesztette jelentőségét és piaca áttelepült Amsterdamba, erősödik, mert Belgyimban elősőbb a termelés és az ottani közönség jobban vannak foglalkoztatva. A gyémántbiztosítás viszont angol kézben van, főleg az Eagle Star-nál és a Lloyds-nál. A gyémántanyag ugyanis a londoni, közvetlen Délafrikával dolgozó „Rohsyndicat”-tól kerül Amsterdamba szortírozva, a nagy feldolgozó és kereskedő cégek által. Ezek azután az árú egy részét az amsterdami tőzsdé közvetítésével adják tovább.

Odaléptem egy csoporthoz, amely fantáziám csapongása szerint 25.000-tól 200.000 forintig terjedő költséggel tanácskozható. Megszólítottam az egyiket, akinek zsebéből egy jó böles Rabbi-adoma kandikált ki. Igyekeztem jó hollandusnak látszani:
„Minheer” — mondtam kinyújtva az é-t, mint a rágógümit, „wie kommt man in diese Branchel”
Meglepetve nézett rám. Szemével átfurt, mint egy gyémánthegyvil húrival. Azután ragyogóan, mint egy 20 karátos gyémánt, kivágtai:
„Sammen Sie zweihunderttausend Gulden und dann kaufen Sie bei uns Diamanten.”
Gyors kassza, 30 forintom és 5 márkámt volt.
Egy másik megszajnált.
„Hunderttausend ist auch genug”, mondta bátorítva engem. „Ja, genug” motyogta. „Ich hab die erste tausend Gulden mit meinen zehn Fingern gemacht” mondta elkomolódva.
Azzal mutatja a tenyerét. És a tiz K'rmés. Bizony fekete gyémántok voltak azok. De azért a két nagy gyémánttisztelettel foglalkozó bank, az Amsterdamsche és az Incassa biztonság szeretik a szignaturáját. Kifelé mckállók az olvasó asztalánál. Ott fekszik a „Diamant Handels Blad” és az „Intermountain Jewish News” Denver, Coloradóból. Az egyik satokában sópör a világ legirigyeltőbb takarítottjé. Minden héten kisópör egy pár karátot. A földszinten vannak a safe-ek és az incasso-bank fiókja. A mérlepszobában két fiatal leány dolgozik a precíziós gépek mellett. Oda szólnak az egyik tőzsdésért a felesége. Nagyon fel volt bufionozva. Szakértő szemmel vizsgáltam ékeszereit. Lehet választani, mi a jobb pocn a cikk végére... hamis — vagy valódi a sok butón.

Magyar képviselő hitvallása a magyar zsidók honszeretéről

Erős tempóban folyik a numerus clausus módosításának vitája a magyar parlamentben. Megszűnt az egyetemek sztrájkja Magyarországon

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójának fájvira.) A numerus clausus mai képviselőházi vitájában Kossalka János műgyegetemi tanár szólalt fel, aki leszögezte, hogy az ellenzéktől állandóan azt a vádat hallják, hogy a zsidók iránt érzett ellenszenv fejlődik ki ebben a törvényben. Most el akarják osztalni ezt a hangulatot a törvény módosításával. Sokat hallottak a tanulási szabadságról is beszélni, holott a szabadságnak minden ember községben meg vannak a maga súlyos szabályai. Nem a tanulási szabadság megállapítása a fontos, hanem az, hogy akik tanulni tudnak, tanulhassanak is. Ezért kell a tanulási lehetőség akadályait elhárítani. A szegény, de tehetséges ifjunak meg kell adni a módot arra, hogy tanulhasson, mert a jelenlegi helyzetben a tanulási lehetőség inkább a jöbzmódúak monopoliuma. Magyarországon a diploma csak ígéret a megélhetésre és ez volt az a szempont, amely korlátozó intézkedéseket kívánt a főiskolákban. Mikor felmerült, hogy milyen szempontból történjen a korlátozás a közérdek sérelme nélkül, akkor kerültek éles megvilágításba a statisztikai számok, amelyek a zsidóságnek az értelmi pályákon való elhelyezkedését bizonyították. Lehetetlen, hogy méltánytalanok tartásuk a keresztény társadalom beavatkozását akkor, ha az a kívánság, hogy egyenlő mértékkel mérjenek minden faj és felekezet számára. A korlátozásra kétféle mód van: először a szegény, erkölcsös, nemzethű diákoknak már a középiskolákban

való gyámolítása, ösztöndíjjal és intézeti neveléssel. Ha ez megtörtént volna a múltban, nem kelte ma numerus claususról tárgyalni. A másik mód a főiskolákba ösztönlők korlátozása, amely negatív, tehát nem lehet mindenkire nézve kedvező, de mégis meg kell valósítani, hogy a még rosszabb helyzetből megszabaduljanak. Kossalka a végén kijelentette, hogy a javaslatot nem fogadja el. Utána Pakots József beszélt, aki a numerus clausust a botbüntetéssel állította párhuzamba, ostobaságnak és butaságnak nevezte, amiért az élök rendreutaltotta. Ezután történelmi adatokkal bizonyította a zsidóság hivatott szerepét és nemzethűségét Magyarországon. A magyar nemzet mentalitásától mindig távolállott és most is csak Trianon következménye az antiszemitizmus. Miért csak az egyetemen harcolnak a numerus claususért, az életben ez sehol sem fordul elő. Ismerteti a numerus clausus körül lefolyt népszövetségi tárgyalásokat és felolvassa a már megszűnt Szózat cikkét, amely Cuza professzort magasztalja. Kijelenti, hogy nem fogadja el a javaslatot. Gál Gaszton szólalt fel ezután. Konstatálja, hogy az egész világon sehol nem tudták megoldani a zsidókérdést. Miért éppen Magyarországnak jusson ez a hálátlan szerep? Nem fogadja el a javaslatot. Malasics Géza sem fogadja el a javaslatot. Itt írjuk meg, hogy a magyarországi egyetemeken ma mindenütt megszűnt a sztrájk és az előadásokat rendszeresen látogatják a hallgatók.

Irodalom és művészet

„Szerelom rózsái.”

Bemutató előadás az aradi színházban.

Valahogy egy kicsit zavarban vagyunk, hogy mi is tulajdonképpen a „Szerelom rózsái.” Mert nem egészen revű s még kevésbé operett. Valahol a kettő között áll. Komoly hangulata sok helyen nem hozza a revű könnyed levegőjét, viszont a mese lényegének a külső effektusok érvényesülése érdekében való szétföredezése az operettel sem hozható közös nevezőre. Am azért teljes mértékben szolgálja a célt: a sikert, a zsufozt házat. Ez a különös műfaj még újszerű, a derűs helyzetek hiányát pótolják az ügyesen beapplikált ének- és táncszámok, Galetta a Jókai-szenáriummal komolyat, kerek egészet akart kihozni tartalmilag, a revű keretén ez azonban túlnőtt. Nem szólhatja le a közönség, hogy „nyári sületlenség” a librettó. Jókainak regényes szelleme éppen megmaradt. Így az egyfelőli „hibát” kiegészíti másfelől az erény s közepárányosnak sikerül kibujnia — a szép, meleg tapsos sikernek, amelyet azért kétségtelenül a nagyon jól összeválogatott muzsika és az előadás dekoratív szépségei hoznak meg.

De még itt is ki kell emelni a sok érzékkel meghangszerelt muzsikát: Csányi muzsikája, aki nagyszerű saját kompozícióján (Sárga nagyurból részletek, pávatánc, bolond-dal, stb.) kívül a többi zeneszámok egész rengetegének adott hangszerelésével nagyszerű életet. Komlós Elemér, az ismert aradi zeneszerző két pompás számmal s szerzőtársra: Szegő Nándor egy dallamos duettel vesz részt a darab muzsikájában. Dr. Mezey Zsigmond, a kitűnő zenetanár népszerű dala: a „Siess, az éjtel délibáb” szintén fölvetül a darabban s ezeken kívül külföldi slágerek nagy tömege (köztük a kreola, a banán-blouse) rohamozza meg a közönség tetszését — teljes sikerrel.

Galetta Ferenc, a szerző, fáradhatatlan rendezésében hetek óta készült az operettegyüttes a premierre. Olasz mester díszes függönyöket festett ezalkalomra, Deésy Jenő pedig a sok-sok táncot állította be — kitűnően. A szereplők pedig tudásuk legjavával szálltak sikra a diadalért. Lengyel Irén hódított ezúttal is. Kedves volt, finom és meleg. Énekszámokban is tökéletes. Betegh Béby finom táncával s közvetlenségével aratott nagy sikert Galetta Ferencet Feri báty szobrász alakításán kívül, mint szerzőt is ünnepelte a közönség. Ifj. Szendrey Mihály táncszámai frissek, elevenek. Győző Alfréd, a király, komoly és értékes, színesen etalált figurát állított be a darabba. Az első képekben, mint virsligyáros, a darab egyetlen derűs alakja. Deésy Jenő

bolondja szinte mintaszereven jó. Magántáncokban és duettben a nagyon ügyes Pálly Paula, a tehetséges Weicheit Paula és az ugyancsak talentumos Kury Klári neveit kell feljegyeznünk, de nem szabad megfeledkeznünk a táncoknál a női karról sem, amely igazán kitett magáért. E. Károly Klári, Kun Dezső, Kóvári Emil és Bondár Manrika szolgálják meg a sikert, amely sok-sok lelkes, őszinte tapsban, újrázásban, kihívásban jelentkezett. A szerzőket külön ünnepelték a lámpák előtt. Szép, forró premier-este volt a Szerelom rózsái bemutatója.

* Az aradi színház heti műsora. Péntek: Az aradi román dalárda estélye. Szombat: A szerelem rózsái, énekes és táncos revű. (B. bérlet.) Vasárnap délután 3 órakor: Muzsikusz Ferkó, operett. (Mérsékelt helyárak.) Délután 6 órakor: Az aradi román dalárda hangversenye. Este 9 órakor: A szerelem rózsái, énekes és táncos revű.

* Jung János képiállítása. Ellenállhatatlan a kísértés, hogy bevezetésként a verniszázs megjelölt hangulatából ne azt a jelentős pillanatot ragadjam ki, amikor tizenegy bakfis bájos elfogódottsággal és még bájosabb elcsodálkozással belibbent Jung János képtárlatára, megálltak az ajtó mellett, a legközelebb levő festmény, a „Behavazott karácsonyfa” alatt és nyilván, hogy hirtelen jött esztétikai igényességük zavarát leplezzék, kedves kontrasztként úgy bujtak és sugtak össze a katalógus felett, mint valami tavaszi piktortéma. Ez volt az impresszió, ami a jelenvoltaknak eszébe jutatta, hogy Jung János aradi színész is, még hozzá bonviván s innen viszont az összefüggés, hogy a tárlat megnyitását olyan sok aradi

Halló! Ma Halló!

Ma

LILLIAN HARVEY és HARRY HALM

legsikerültebb vígjátéka

Apának lenni nem nehéz

az URANIABAN

5, 7 és 9 órakor

Jön! RÓKAÚT Jön!

ERZSEBET MUZGO.

Ma d. u. 5, 7 és este 9 órakor Erdélyben premier! (Fanamet film.)

JOHN GILBERT-tel a főszerepben.

„Egy nemzet bálványa.”

Nagyszerű zenekar! — Délután rendszeres előadás, este 9 órakor 5. — lejjel emelt helyárak.

szépasszony és szép leány jelent meg a Minorita Kulturház földszinti kistermében. Pedig Jung János — tul ezeken a „zavaró” momentumokon — valóban festőművész, a szó sokat ígérő s már meglepően is sokat beváltott értelmében. Széles, buzgó intuícióval fest, ecsetelése merész és ügyesen látja meg a piktúra dívatos komponenseit. Nem tanulta, ösztönösen érzi a színek finom összhangosítását. Még Börcsök Samu hatása alatt áll témái megválasztásában és beállításában, de újabb képeim már bizonyos egyéni lázongás színeit érezzük ki. Tíz olajképe közül jól színezett, levegős az „Őszi hangulat.” „Cigányok” címet viselő vászna megrajzolásában kissé elnagyolt, színei azonban dusak, megkapók. „Parkrészt” e nagyvonalú és merész. Különösen a piros színű valósággal tobzódnak. Jó még a „Gesztenyes” és a „Boglyák télen.” Akvarelljei — kapósak, már egyegyed része elkel — szindus hangulatok, s különösen értékesek a figurális „Heti vásár”, a „Táj” „Park”, „Tenger” és az „Esti hangulat.” Jung János — őszinte megállapítás — „palettás szerepében is pompásan debütált” dédelgető közönsége előtt. (p. a.)

Bánky Vilma arcképe az idegenforgalom szolgálatában. Budapestről jelentik: A magyar főváros tanácsa elhatározta, hogy az idegenforgalmi propaganda céljaira, amely arra van hivatva, hogy az egész világ figyelmét felhívja Budapest szépségeire, megfesteti Márk Lajos festőművészrel Bánky Vilma arcképét és amennyiben a Goldwyn-filmgyár hozzájárul, azt világszerte kiplakátirozza. A plakát ezt a feliratot viselné: „Magyarország az én hazám, Budapest a világ legszebb városa, menjetek és nézzétek meg.”

* Műsoros est az aradi Minorita Kulturházban. Február 18-án este fél kilenc órai kezdettel az aradi Katolikus Ifjuság műsoros estélyt rendez a Minorita Kulturházban. A kitűnő számokból összeállított műsor a következő: Zongoranyitány, előadja: Zárny Ödön. Keresztje a jövő: szavalja: Stefán Andor. Ha fiu lennék, monológ, előadja: Bogdán Nelly. A mi lobogónk, szavalja: Dvorcsák Ferenc. Soha se mondj igazat, monológ, előadja: Dvorcsák Ferenc. Énekszámok, előadja Hajdu B. János, zongorán kíséri: B. Szalay Aranka zenetanárnő, hegedűn kíséri Békési Pál zenetanár. A nagyszerű műsort egy egyfelvonásos színmű zárja be, amelynek címe „A cserkész, ahol tud, segít.” A főszerepet Hajdu B. János játssza.

* Az aradi színházi iroda hírel. A szerelem rózsái példátlan sikert aratott a csütörtöki premiéren. Vége-hossza nem volt a kihívásoknak, a tapsnak és újrázásnak. Szólt a siker első sorban Galetta Ferencnek, mint szerzőnek. Csányi Máttyás karmesternek, aki nerncsak a zenei részt állította össze a maga és más zeneszerzők kompozícióiból, hanem a zenekart is vezényelte. Kijárt az elismerés az aradi szerzőknek, Szegő Nándornak és Komlós Elemérnek, továbbá dr. Mezey Zsigmondnak, akik a revű legnépszerűbb slágerszámaikat komponálták. De elismerés illeti a szereplőket és a színház igazgatóságát is, amely áldozatot nem kimélve, fényesen állította ki a darabot. Az igazgatóság sorozatosan tűzte ki műsorra az ujdonságot, amely egyelőre szombaton és vasárnap este kerül színre. — Vasárnap délután 3 órai kezdettel a tavalyi szezon egyik legnagyobb sikerű ujdonsága, a Muzsikusz Ferkó kerül színre, fél helyárak mellett, a legjobb szereposztásban. Délután 6 órakor az aradi Armonia román dalárda rendezi második nívós hangversenyét. — A krétakör, Klubund világhírű kínai legendája foglalkoztatta a színház prózai együttesét, amely fokozott ambícióval készül a hatalmas dráma jövő heti premierjére. A krétakör aradi bemutatója szenzációja lesz az idei színházi szezonnak és bizonyos, hogy sokáig műsoron fog maradni Klubund remekműve.

KÖZGAZDASÁG.

A cluji Renner-börgyár kizárt hatszáz munkást.

Letartóztatták a munkásság vezetőit.

(Az Aradi Közlöny cluji tudósítójának távirata.) A Renner-börgyár igazgatósága ma délután hatszáz szervezett munkást kizárt és egyúttal a gyár cipő-, gépszij- és finombőrfeldolgozó osztályának működését beszüntette. A gyárban jelenleg 3-400 szervezetlen munkás dolgozik a többi osztályokban. A munkásság részéről megindított bérmozgalomban ma délután érdekes fordulat állott be. Mihai rendőrprefektus maga elé idéz-

te a bőripari munkások szervezetének titkárát és a Renner-börgyár főbizalmiférfiát, akiket egy, még januárban szétküldött körlevél miatt letartóztattak. A körlevelet a bőripari munkások szervezetének vezetősége küldte és abban szervezkedésre hívta fel a munkásokat. Mindkét letartóztatottat még a délután folyamán átkísérték a hadbírószákhoz, ahol megindították ellenük az eljárást.

Zürichben 3.19.50, Párisban 15.55 a lej

Helyi valutaárak. (Február hó 16.)
Kifizetések: Berlin 39.10, Newyork 163.75, London 799, Páris 6.44, Milánó 8.68.50, Prága 4.86, Budapest 28.65, Zágráb 2.88, Bécs 23.10, Zürich 31.55. — **Áru:** Márka 39, dollár 163, angol font 790, francia frank 6.50, olasz líra 8.80, cseh korona 4.85, pengő 28.80, dinár 2.85, osztrák schilling 23.20, svájci frank 31. — **Pénz:** Márka 38.50, dollár 162, angol font 785, francia frank 6.30, olasz líra 8.60, cseh korona 4.80, pengő 28.50, dinár 2.80, osztrák schilling 23, svájci frank 30.50. — **Árványzat:** Lanvha.

Zürichi tőzsdenyitás. (Február hó 16.)
 Berlin 124.02, Amsterdam 209.25, Newyork 519.96, London 2544.62.50, Páris 20.43.75, Milánó 27.54, Prága 15.41, Budapest 90.85, Belgrád 9.13.50, **Bucuresti** 3.20, Varsó 58.32.50, Bécs 73.22.50.

Zürichi tőzsdezárhat. (Február hó 16.)
 Berlin 124.02, Amsterdam 209.27.50, Newyork 519.97.50, London 2534.75, Páris 20.44, Milánó 27.54, Prága 15.41, Budapest 90.85, Belgrád 9.13.25, **Bucuresti** 3.19.50, Varsó 58.30, Bécs 73.22.50.

Bucuresti-i tőzsdezárhat. (Február hó 16.)
Devizák: Páris 6.42, Berlin 38.95, London 796, Newyork 163.10, Milánó 8.67, Zürich 31.42, Bécs 23, Prága 4.84.50. — **Valuták:** Napoleon 649, márka 39.10, léva 1.19, török líra 0.84, angol font 795, francia frank 6.55, svájci frank 31.40, olasz líra 8.75, drachma 2.18, dinár 2.85, dollár 162.50, lengyel zloty 18.30, osztrák schilling 23.15, pengő 28.40, cseh korona 4.80.

— **Elrendelték a csődöt Erdős Testvérek ellen.** Az aradi törvényszék csődbírósága a vagyonbukott Erdős Testvérek aradi cég ellen elrendelte a csődöt és csődötmegegnodnokul dr. Crisan Aurél ujaradi ügyvédet nevezte ki. Helyettese Popoviciu Sever dr. Bejelentési határidő április 30. A csődtárgyalás napja május 22., a csődválasztmány kijelölése május 25.

— **Tanulmányi kirándulás.** A cluji (kolozsvári) kereskedelmi kamara ez évi március hónapban tanulmányi kirándulást tervez a lipcsei, bécsi és prágai mintavásárok megtekintésére, március 4-25. Időközben E tanulmányi kiránduláson minden romániai kereskedő és iparos résztvehet. Akik a kiránduláson részt akarnak venni, sürgősen jelentkezzenek a kamara irodájában.

— **A budapesti Belvárosi Takarékpénztár megduplázta tavalyi nyereségét.** Budapestről jelentik: A Belvárosi Takarékpénztár Részvénytársaság igazgatósága közzétette a takarékpénztár 1927. évi mérlegét, amelyet a február 25-ére összehívott közgyűlés elé fog terjeszteni. A mérleg 969.459.47 pengő tiszta nyereséggel zárul, az előző évi 434.111.79 pengővel szemben, aminek alapján az igazgatóság részvényenként 5.50 pengő (11 százalék) osztalék fizetését hozza javaslatba, az előző évi 4.80 pengő helyett. A nagyobb nyereségben már kifejezésre jut a múlt év elején keresztül-vitt tőkeemelések, amellet azonban a mérleg egyéb adatai is az intézet újabb, erőteljes fejlődéséről tesznek tanúságot. Az elmúlt év végéig a betétek és hitelezők összege 35.297.29 pengőre emelkedett, az 1926. év végén fennállott 22.846.132.58 pengővel szemben a váltótárcaállomány pedig az év végén 20.763.354.72 pengőt tett ki, az előző évi 10.835.292.30 pengő helyett. A jelzálogkölcson-

születben is igen erőteljes emelkedés állapítható meg, amennyiben a folyósított jelzálogkölcsonok összege 12.068.091.88 pengőre emelkedett, a tavalyi 1.542.064.48 pengővel szemben. A községi kölcsönület is újra megindult és az 1927. év végéig a takarékpénztár 1.836.059.58 pengő összegű községi kölcsönt folyósított. Az intézet 7 százalékos és 7-és félszázalékos angol fontra szóló községi kötvényeket helyezett el. Az intézet cimlettorgalma az év végén összesen 13.895.118.70 pengőt tett ki. A takarékpénztár fiókjai, affiliációi és az érdekkörébe tartozó vállalatok valamennyien fokozottabb tevékenységet fejtettek ki az elmúlt évben és a takarékpénztárral egyetemben az egészséges fejlődés képét mutatják.

— **A budapesti Egyesült Izzó megvette az aradi Dácia izzólámpagyárát.** Hosszu tárgyalások után sikerült most az aradi Dácia izzólámpagyár régén vajudó ügyeit rendbehozni. Az aradi vállalatot megvette a budapesti Egyesült Izzólámpagyár, még pedig oly módon, hogy a tartozások átvállalása fejében a vállalat átadta teljes ingó és ingatlan berendezését.

— **A budapesti Vasutforgalmi tranzakció.** Budapestről jelentik: A Vasutforgalmi két jelentős tranzakciót kötött le az utolsó időben. Ezek a tranzakciók most végleg befejeződtek és Gergely Vilmos, a Vasutforgalmi vezérigazgatója, aki több hétig távol volt Budapesttől, visszaérkezett a fővárosba. Külföldi tartózkodása alatt végleg megalakult a Vasutforgalmi párisi vagonkölcsonzó intézete, amely egyik nagy francia pénzügyintézet részesezésével jött létre. Az új intézmény számára megtörtént a szükséges vagonpark biztosítása. Gergely vezérigazgató Varsóban is járt és épen onnan jött most vissza Budapestre, Varsóban szintén egy helyi nagy intézet érdekléségével létesítette a Vasutforgalmi vagonkölcsonzójét, amely működését már meg is kezdte.

SPORT

— **O ATE-válasz a Kadimának.** Az e hó 5-én megtartott ping-pongversenyünkkel kapcsolatban a timisoarai Kadima vezetősége a valószínűleg meg nem felelő adatok felsorolásával támadott bennünket s ezt szó nélkül nem hagyhatjuk. A Kadima biztosra vette, hogy az összes számokat letarolja, azonban a verseny folyamán sorozatosan érték a kudarcok. Az egyesületnek sportintézője ezeket látva, elvesztette önuralmát és a versenybíróval folytatatos molesztálásával akart versenyzőj részére jogtalan előnyöket kieszközölni. Ameddig lehetett, engedékeny álláspontot foglaltunk el. Ezt az engedékenységet azután a Kadima versenyzői arra használták fel, hogy zavarják az ellenfeleket. — Különb is a verseny vége felé, amikor már csak a páros számokban volt a Kadima-versenyzőknek helyezést esélyük, az épen folyamatban levő versenyszámon kívül, egyáltalában nem voltak arra rábíthatók, hogy más versenyszámban is lejátszák hátralekos mérközéseiket. Ilyen előzmények között került a sor a botrányra okot adó vegyes-páros verseny lejátszására, melynek levezetésével bíróul a Kadima-versenyzők — kihasználva azt, hogy a szegedi-pár nem ismerte az idevalókat — egy temesvári társaság egyik tagját kérték fel. A versenyt igen sokan nézték és annak folyamán állandóak voltak a reklamációk, mivel a bíró — nem lehet tudni miért — igen súlyos hibákat követett el állandóan a szegedi versenyzők terhére. A ver-

senyt nem akartuk megszakítani, s hagytuk a versenyt tovább folyni, azonban a második szett közepeán a hangulat annyira a bíró ellen fordult, hogy kénytelen volt helyét másnak átadni. A második szettet is a temesváriak nyerték meg, azonban a verseny eredményét nem vehettük realinak, mivel a szegediek a velük szembeni eljárás folytán teljesen elvesztették nyugodtságukat és nem voltak képesek tudásukat belcadni a játékbá. A verseny lejárta után előbb a közönség köréből többen, azután a versenyen funkcionáló döntőbíró (dr. Farkas Sándor, a Hellas tagja), a nagyváradi versenyzők vezetője és a szegediek sz. o. vezetője mindnyájan megbotránkozva jöttek a versenybírószákhoz és a szabálytalan módon lejátszott verseny újrajátszását követelték. A már a verseny lejárta közben beadott óvás folyamán kénytelen volt a versenybírószághoz a verseny újrajátszását elrendelni. Ezzel a Kadima nem lett megfosztva győzelmi lehetőségétől, mert ha annyira bizonytalan volt, megismételhetne volna a győzelmet pártatlan bíró mellett is, ezzel szemben ultimátumszerűen felszólította a versenybírószágot, hogy 5 percen belül vonja vissza a határozatot. A versenybírószághoz a terroristikus fellépés dacára sem vonta vissza, mire a Kadima közel egy óra tanakodás után levonult. Ezután kénytelenek voltunk a Kadima elmaradt versenyszámait az ellenfelek javára írni. Az ATE vezetősége.

— **O Magyar vívók repülőútja.** Budapestről jelentik: Az olasz vívósövetség felajánlotta, hogy repülőgépen szállítsa haza Rómából Gombost és Petschauer, csak hogy idejében megérkezessenek az olimpia próbaversenyre. A magyar vívósövetség ugyanis nem engedte ki a két híres magyar vívót az olasz kardversenyre, attól félve, hogy nem lesznek itthon kellő időre.

— **O Magyar teniszbajnok győzelme.** Cannes-ből jelentik: A nemzetközi teniszverseny férfi döntőjében Kehrling 6:0, 2:6, 6:3, 6:2 arányban legyőzte a francia Duplaixt és ezzel megnyerte a férfi leggyengyebb versenyt. A Kehrling—Stephani-pár 5:7, 6:3, 6:4, 6:2 arányban legyőzte a Cochet—Mayes kettőt.

Felelős szerkesztő: RÉTHY JÓZSEF.
 Cenzurat: Prefectura Judetului.

NYILTTER.
 E rovat alatt közlöttekért nem vállalunk felelősséget.

Felhívás
 az Egyesült Bank Részvénytársaság helybeli és vidéki betéteseire, hogy az 1928. évi február hó 19-én délelőtt fél 11 órakor Aradon, a Városháza kistermében tartandó

betétes-gyűlésre
 minél nagyobb számban megjelenni sziveskedjenek, fontos ügyek tárgyalása és tudomásulvétele végett.
 Egyesült Bank Részvénytársaság Felszámoló-bizottsága.
 6684

MACULATURA
 nagy gyakorlatú, magas fizetésű kerestetik a „Kristály” kelme- és fonalfestő gyárhoz. Cluj.
 papír 5 kg-ros 600 magokban kaphatók. cím az Aradi Közlöny kiadójában

Férfi fehérneműek gyári áron kaphatók I-ma minőségben Berán Béla férfi fehérnemű készítőnél. Mérték után is! Arad, Str. Greceanu 5 (Perényi-uca 5. szám).

APRÓ HIRDETÉSEK.

AZ APRÓHIRDETÉSEK DIÁT SZAVAK SZERINT SZÁMITJUK. Minden adó hétköznap 4. vasárnap 8 Lej, vastagabb betűvel 8. Hétve 10 Lej. A legkisebb hirdetés ára 10 adó hétköznap 40. vasárnap 80 Lej. A vastagabb betűvel kívánt szavak után... Arad, Str. Greceanu 5 (Perényi-uca 5. szám).

LEVELEZÉS.

Sajtkészítők figyelmébe!
A legkiválóbb sajt a svájci tejoltóval készül. Hatásos, nem romlandó készítmény. **EGGER & Co. R.-T. vegyészeti gyár, Címj. Ugyanott** kapható a Sajtkezelés kézikönyve 20 lej előzetes bejelentés után.

HELIANE! Köszönöm, hogy betartotta amire kértem. Legyen légtétel: hogy jevelét amit nem irt meg, kerestem. Szavak voltak szív és lélek nélkül. Tejtát nem védelem. Elrejtette, hogy az életben piciny örömkört is harcolni kell. Mégis jó, hogy ez a mese vége. 922

ALKALMAZÁS.

SZOBALÉNY, perfekt, rendez magaviseletű keresetű. Str. Cloșca (Szent László-u.) 12. I. 8. sz. 921

JÓCSALÁDBÓL leánykát tanárnak fizetéssel felveszek. „Faregő” női kalap és iparművészeti salon Arad, Bul. Reg. Ferdinand (Boros Béni-tér.) 924

MINDENES leányt keresek. Str. Alexandri (Safac-u.) 11a. 923

LAKÁS.

KIADÓ háromszobás lakás a Lutheránus templom mellett. Cím az Aradi Közlöny kiadójában. 906

KÖZPONTBAN, nemkülönbejárta butorított szoba, azonnal kiadó. Cím az Aradi Közlöny kiadójában. 400

Kilencvenhat lejért - lakást, ellátást, vagy alkalmazást hirdethet, eredményt ér el, ha kockahirdetést ad fel.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

ELADÓ MÉR 35 cseléd, 30 és 27-es bőséggel kaptarokban cselédokint 1200 lejért. Bővebbet Cselédes Jánosnál, Ujvarszakon. 918

NYEST BOÁK, ebédő háló, szalonberendezések, antik asztalok, asztalok, székek, ágyak, antik üvegszekrények, órák, sekretéres komód, porcellánok, dísztárcsák, ebédőasztalok, kémimunkák, festmények, szőnyegcsokor, lámpák, tükrök, ékszerdobozok, szanovárook, férfi öltözetek és kabátok, varrósztalok, zongorák, gyermekkoszák stb. eladók. Salgószéki bizományi üzlete, Str. Horia (Széchenyi-uca) L. Neuman-palota. 1000

75 HP. Dieselmotor gráci eladó. Cím az Aradi Közlöny kiadójában. 919

VESZEK antik poharakat, márkás porcellánokat, antik órákat. Cím az Aradi Közlöny kiadójában. 400

ANTIK és modern butorokat, márkás poharakat, márkás porcellánokat, antik sálakat, használt butorokat, szőnyegeket, szervizeket, férfi ruhákat, fehérneműket stb. bizományba veszek, azok magas áron való gyors eladásáról gondoskodom. Salgószéki, Strada Horia (Széchenyi-u.) Neuman-palota. 1000

MACULATURA PAPIR 5 kgros csomagokban kapható az Aradi Közlöny kiadójában. 500

Feltesleges lakásberendezési tárgyait, háztartási és ruházati cikkeit stb. előnyösen és gyorsan értékesítjük bizományi üzlete Arad, Str. Horia (Széchenyi-u.) Neuman-palota. 926

OKTATÁS.

FRANCIA-NÉMET órákat mérsékelt áron vállal tanárnő. Gyors előmenetel biztosítva. Str. Horia (Széchenyi-uca) 3. II. em. 926

INGATLAN.

HÁROM UCCARA SZÓLÓ SAROK MARGÁNHÁZ jól bevezetett vegyeskereskedéssel és trafikkal, csukott folyosóval, mosókonyhával, szép nagy konyhával, villany és vízvezeték bevezetve, szivattyus kut virágos udvar, 10 méteres faszin, disznói stb. halálest miatt eladó Str. N. Bogdan 12a. (Fácán- és Angyal-uca) sarok. 806

Str. Marasesti (volt Kossuth-uccában) adómentes új ház elfoglalható 8 szobás lakással, azonkívül egy kétszobás lakással, 420.000 lejért ELADÓ, 220.000 lejjel átvethető. Kiszámlázott magbízott: 16306 Györfly „Mures” Irodája Str. Ujraei 13.

KÜLÖNFÉLÉK.

KÉRELEM A NEMESSZIVU EMBEREKHEZ. Nagy nyomorban tengődő özvegy asszony, kinek egyedül támazsa leánya, súlyos betegen fekvő kér bármilyen csekély adományt, bármit hálálisan fogad. Címe Mátyók Antalné, Str. Bratianu (Weitzer-u.) 13. az udvarban. 200

ELVESZETT Oloier Ioan névre szóló különböző okiratok tárcával együtt. Kértek a megtalálót, hogy azt Str. Col. Paulian (Fábán L-u.) 11. sz. ajált leadja. 925

Maculatura papir 5 kgros csomagokban kapható az Aradi Közlöny kiadójában.

Tartós existenciát
MAGAS JÖVEDELMET
nyerhetnek egyes ügynökök magánfelek látogatásával.
„Magas jutalék”
Megkeresések a **PAUL BERGER, Wien II., Prater Str. 13** következő címre (Lloyd Hof)

New-York-kávéház Arad szenzációja lesz.

Olcsó ár! Jó minőség!
eredményünk titka.
Vásároljon még ma kísérletképen egy aranyárgára füstölt friss halból készült
KALLA óriás bücklinget
1 drb. 250—300 gr.
CSAK LEJ 14.—
és meg fog győződni állításaink helyességéről.
KALLA Halkonzervgyár Timisoara.
Minden fűszer és csemegeüzletben kapható.

Rossz villanyégők!
becserélése garantált gyári új égőre törött üveg és porcellán tárgvak szakaszerű ragasztása, üvegezést és kénkeretézést legolcsóbban vállal Aradon „MOTORICA” volt. Asztalos Sándor-uca 12. 2204

Társat
keresünk jólmenő áruügynökségek külföldi képviselőihez. Esetleg átadó. Ajánlatok „900” jellegével az Aradi Közlöny kiadójában küldendők. 882

Magánház
a volt Szabadság-tér közelében lévő volt Damjanich-uccában, májusra átvehető 4 szoba, elő, fürdőszoba lakással, kis udvarral, olcsó áron, 450.000 lejért
ELADÓ.
Bővebbet „Uranul” Irodában, Városházával szemben. 927

Nemes Lotharingiai és Jonatán gyümölcs-fák
legfinomabb fajú körte, kajszin, őszibarack, cseresznye és más gyümölcsfák kaphatók. **KERTÉSZTANULÓNAK** jóerköcsü fiukat teljes ellátással felveszek.
Pauzar Sándor
kertész, virágüzlet,
Str. Bratianu 9. 912

Bihardiószegen az évente szokásos bika-vásár
1. évi február hó 21-én lesz megtartva, eladásra kerülnek 100-nál több piros-tarka és fehér magyar, **tenyészigazolvánnyal** ellátott apaállatok. 917

BUDAPESTEN
az új „NEMZETI SZALLODA”
a Hungaria Nagyszálló vezetője alatt megnyitott
Központi fekvés (József körút 4.) a Nemzeti színházzal szemben.
TELEFON: J. 20—30.
Minden modern kényelemmel berendezve.
Működő étterem! Polgári árak! Dreher sörcsarnok!
A vidéki társaságok találkozó helye!